

Ryska trupper har omringat svenskbyn

SvD talade med invånare för en månad sedan – nu är ryska armén utanför byn.

Ryska trupper har omringat svenskbyn

Hanna Törnquist

Svd, Publicerad 2022-03-15@19:59

Runt 200 invånare i byn har svenskt ursprung. Foto: Sofia Hoas

Ukrainska Gammalsvenskby är nu omringad av ryska trupper. Mat och medicin kan inte längre komma in – men kampviljan är stor hos invånarna, säger Sofia Hoas, ordförande för föreningen Svenskbyborna.

I södra Ukraina nära staden Cherson ligger Gammalsvenskby – en unik svensktalande utpost med runt 200 svenskättlingar.

För en månad sedan [talade SvD med](#) invånare i byn – bara en vecka innan kriget bröt ut. Då var oron för en invasion stor, men livet flöt på som vanligt.

Nu har ryska styrkor ockuperat flera städer i öster, söder och väster om byn. Sedan några dagar finns även ryska trupper i norr.

– Det har blivit värre än våra värsta farhågor. De är omringade och kan inte längre få mat från de större städerna. Brödbilen kommer fortfarande varannan dag från grannstaden Beryslav, men ett tag var det stopp till och med för det, säger Sofia Hoas.

Hon är ordförande för föreningen Svenskbyborna som har sitt säte på Gotland. De bedriver bland annat hjälpinsatser till behövande i byn – men under kriget har arbetet på plats satts på paus.

– De är väldigt isolerade och kan egentligen bara hjälpa varandra, säger Sofia Hoas.

Sofia Hoas är ordförande för föreningen Svenskbyborna. Foto: Sofia Hoas

Redan före kriget låg Gammalsvenskby i ett riskfyllt område mellan Krimhalvön och regionerna Donetsk och Luhansk. I närheten ligger också en strategiskt viktig damm som tidigare försåg stora delar av Krim med vatten och ström.

– Ryska styrkor tog över kraftdammen redan på morgonen den 24 februari, direkt efter Putins tal, säger Sofia Hoas.

Sedan dess har det varit tung beskjutning runt byn. Staden Nova Kakhovka, två mil bort på andra sidan floden Dnjepr, har bombats och förra veckan var det en kraftfull explosion i grannstaden Beryslav.

Internet i Gammalsvenskby är svajigt men Sofia Hoas har kontakt med ett femtontal personer. Varje dag publicerar hon en lägesuppdatering på Svenskbybornas hemsida baserat på vittnesmålen.

– De är otroligt modiga och de flesta är redo att strida. En del mår väldigt dåligt och är rädda, men det finns psykologer och läkare i byn som hjälps åt.

Än så länge klarar sig invånarna på det stora lager av potatis och lök som de odlat. Men den senaste tiden har Sofia Hoas fått uppdateringar om att plundringarna har ökat i området runt Gammalsvenskby.

– Tidigare plundrade ryska styrkor apotek och butiker. Nu är de mellan de större städerna och är hungriga, så då har de börjat plundra privatpersoners hus, säger hon.

18-åriga Marina Buskas är fast i byn Dniprjanu och kan inte ta sig hem till sin familj. Bilden är tagen före invasionen. Foto: Privat

Senast SvD skrev om Gammalsvenskby berättade 18-åriga Marina Buskas om sin rädsla för en rysk invasion. Hon har bott hela sitt liv i byn och är en av runt 20 personer som pratar svenska.

När SvD når henne på tisdagen säger hon att hon var i staden Nova Kakhovka när invasionen började för snart tre veckor sedan. Hon lyckades tillsammans med en kompis ta sig till byn Dniprjanu där hon har lite släkt.

– Vi är ockuperade här nu. Jag mår bra, men är rädd och fast här utan min familj och kan inte åka härifrån, säger hon.

Hon har fortfarande tillgång till mat och vatten, men det börjar bli tomt i affärerna.

– Jag sitter hela tiden inne och kan inte gå ut.

Marinas familj försökte lämna Gammalsvenskby förra torsdagen, men precis då vände ryssarna tillbaka mot byn och de fick ge upp flyktplanen.

Tre mammor och deras barn har lyckats lämna Gammalsvenskbyn under krigets första vecka. De har tagit sig till Sverige där de nu bor hos vänner och familj i Stockholm. På tisdagen ska även en familj komma till Gotland, enligt Sofia Hoas.

Men många kommer inte att kunna lämna byn. Det är farligt och de saknar resurserna. Dessutom är alla män mellan 18 och 60 år mobiliserade och ska vara redo att rycka in.

Hur länge klarar sig invånarna?

– I början av invasionen trodde mina vänner att de klarar sig en månad med det uppbyggda lager de har. Men det kommer snart bli akut och det gäller inte bara Gammalsvenskby utan hela landsbygden i det området, säger Sofia Hoas.

Gammalsvenskby

- År 1782 tvingades runt 1 000 svenskar att lämna estländska Dagö, som då tillhörde Ryssland, för att bosätta sig i Gammalsvenskby. I dag har byn vuxit ihop med tre tyska byar och bildar samhället Zmijivka med cirka 2 000 invånare.
- År 1929 fick svenskättlingarna i Gammalsvenskby chansen att flytta tillbaka till Sverige och av de runt 1 000 personer som valde att resa kom hälften till Gotland. Föreningen Svenskbyborna har sitt säte på Gotland där de även driver museet Svenskbymuseet.
- I dag beräknas runt 200 personer i byn ha svenskt ursprung, ett 20-tal av dem kan prata svenska.

Byn ligger precis vid floden Dnepr i södra Ukraina, nära den större staden Cherson som nu är under rysk kontroll. Foto: Sofia Hoas

Hanna Törnquist